

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Житомирської області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Житомирської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Житомирської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін на товари та послуги. Девальваційні очікування посилюються.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні вищими темпами:** баланс відповідей – 46.2% (у попередньому кварталі – 30.8%) (графік 1). У цілому по Україні баланс відповідей – 15.2%;
- **уповільнення зростання цін на споживчі товари та послуги:** 76.9% респондентів очікують, що інфляція не перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 7.7%), у цілому по Україні – 47.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво, воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та соціальні видатки бюджету (вплив чинника посилюється) (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 76.9% (у III кварталі 2023 року – 53.8%). У цілому по Україні – 77.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами:** баланс відповідей – 15.4% (у попередньому кварталі – 30.8%) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 4.1%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції вищими темпами:** баланс відповідей – 63.6% (найвищі очікування серед регіонів) (у III кварталі 2023 року – 46.2%). У цілому по Україні баланс відповідей – 10.6%;
- **збільшення інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 45.5% (у попередньому кварталі – 40.0%). Водночас очікується уповільнення зростання інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – 9.1% (у III кварталі 2023 року – 20.0%) (таблиця). У цілому по Україні – 6.6% та «мінус» 6.9% відповідно;
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей «мінус» 7.7% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 4). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства, вищими темпами:** баланси відповідей – 92.3% та 84.6% відповідно (у III кварталі 2023 року – 83.3% та 61.5% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва більше впливатимуть вартість трудових ресурсів, ціни на сировину, матеріали та енергоносії (графік 7);
- **стрімке зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 92.3% та 100.0% відповідно (у попередньому кварталі – 84.6% та 76.9% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, брак кваліфікованих працівників, недостатній попит (вплив останніх двох чинників значно посилюється), високі ціни на енергоносії, а також ціни на сировину та матеріали (графік 5).

Усі респонденти області очікують зростання потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Респонденти області, які відповіли, що планують брати банківські кредити (38.5%), надають перевагу виключно кредитам у національній валюті. Респонденти поліпшили оцінки щодо умов доступу до кредитування, водночас усе ще називають їх жорсткими (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави та значні коливання курсу гривні до іноземних валют (графік 10).

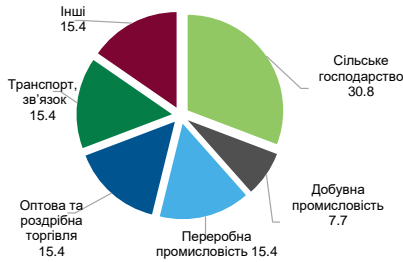
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

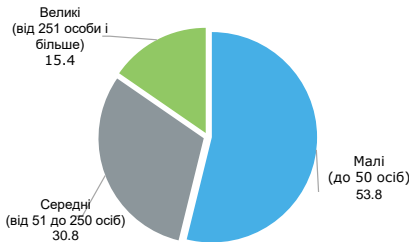
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий:** баланс відповідей – «мінус» 23.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%) (графік 3). У цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився і є вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 28.6% (у III кварталі 2023 року – 14.3%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 15.4% (у попередньому кварталі – 7.7%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

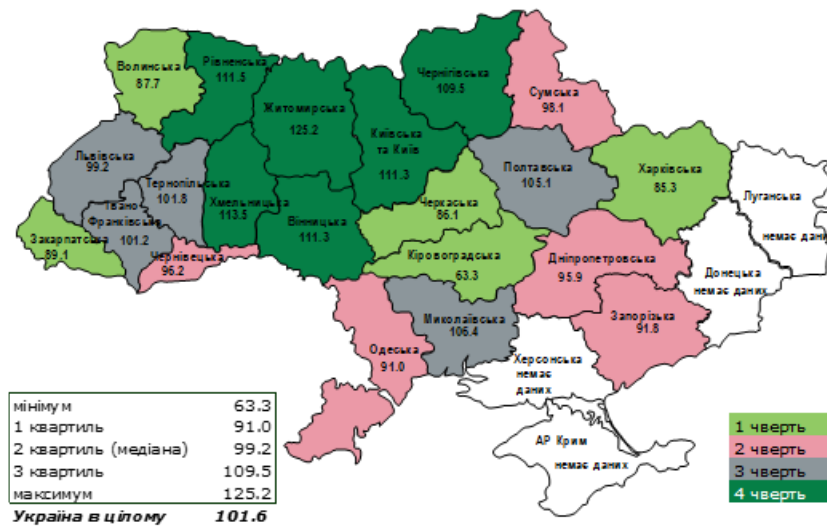

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 23 листопада 2023 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Житомирської області щодо ділової активності (за складовими)

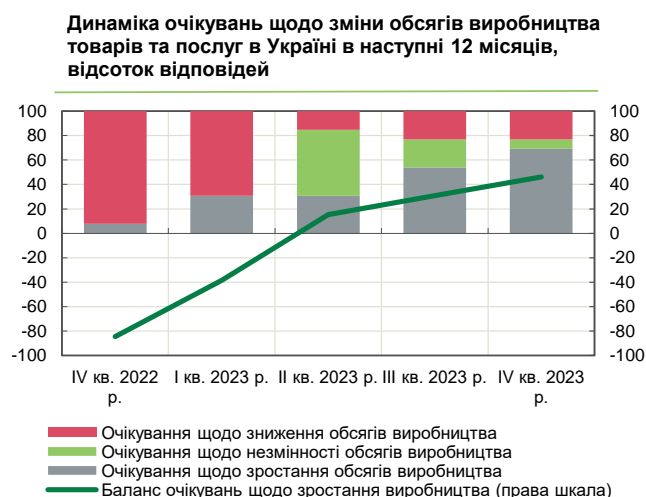
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-15.4	25.0	30.8	30.8	15.4
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	15.4	66.7	30.8	46.2	63.6
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-9.1	20.0	11.1	20.0	9.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-9.1	30.0	10.0	40.0	45.5
кількості працівників	7.7	7.7	7.7	0.0	-7.7

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань (ІДО) – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

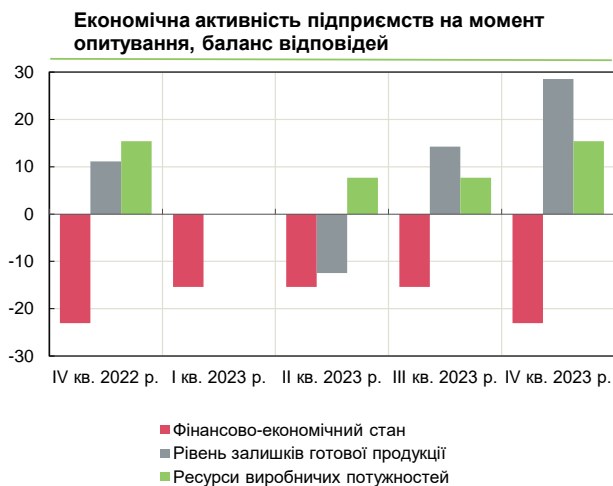
Графік 1

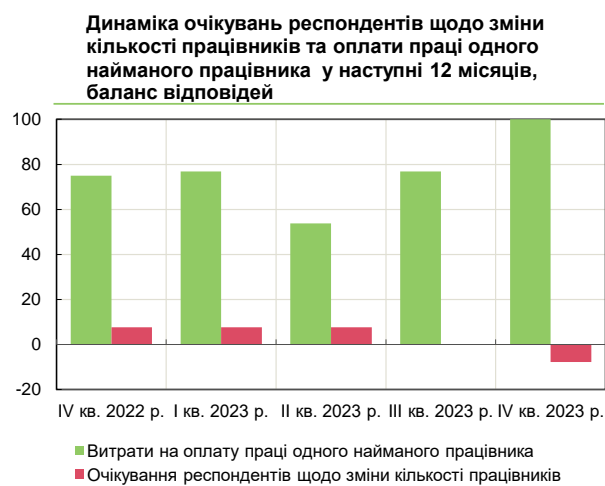
Графік 2

Графік 3

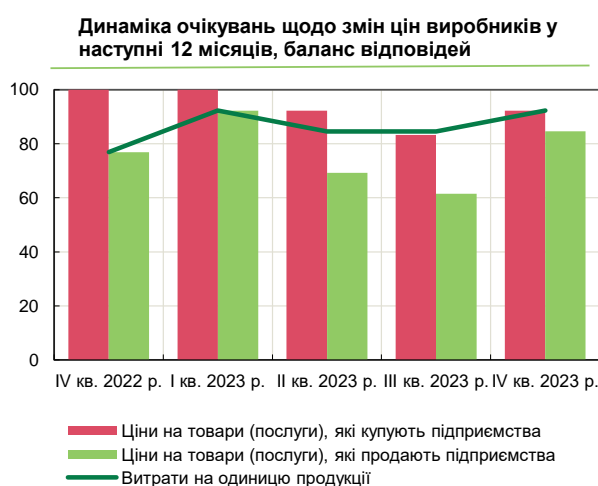
Графік 4

Графік 5

Графік 6

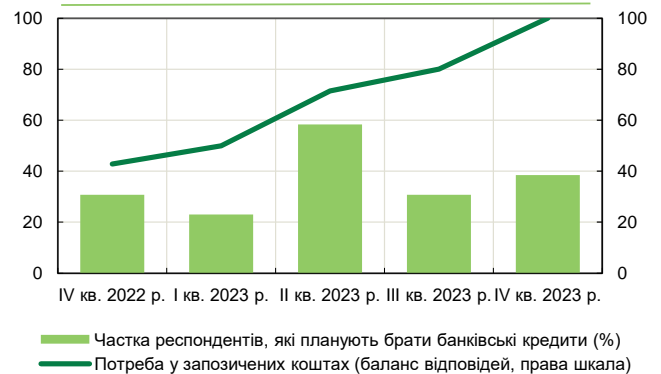
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

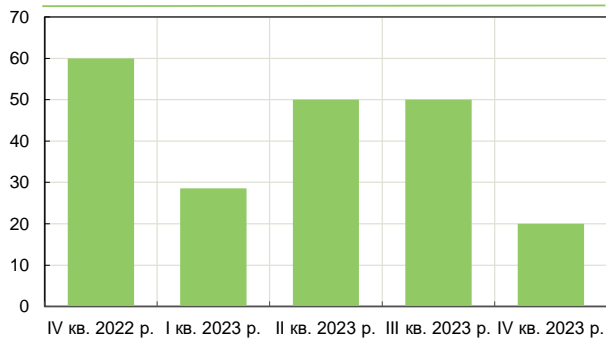
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

